

V I Lenin

Om "kulturell-nationell" autonomi

Innebörden i planen eller programmet för s k kulturell-nationell autonomi (eller "skapande av institutioner, som garanterar frihet till nationell utveckling") är att *skolväsendet delas upp efter nationaliteter*.

Ju oftare alla öppna och dolda nationalister (bland dem bundisterna) söker fördunkla denna innebörd, desto starkare måste den framhävas.

Varje nation, oavsett var varje person som tillhör den lever (oavsett territorium; härav beteckningen "exterritoriell" autonomi), utgör ett enat, officiellt erkänt förbund, som handhar nationell-kulturella angelägenheter. Den viktigaste av dessa angelägenheter är skolväsendet. Om nationernas sammansättning bestäms genom att varje medborgare, oavsett boställningsort, fritt skriver in sig i vilket som helst nationellt förbund, garanteras att skolväsendet absolut exakt och absolut konsekvent delas upp efter nationalitet.

Frågan är: är en sådan uppdelning tillåtlig med tanke på demokratins intressen i allmänhet och den proletära klasskampens intressen i synnerhet?

Man behöver bara klart föreställa sig innebörden i programmet för "kulturell-nationell autonomi" för att kunna besvara frågan tveklöst – den är absolut otillåtlig.

Så länge olika nationer lever i en och samma stat förenas de av miljoner och miljarder trådar – ekonomiska, juridiska och sociala. Hur skall skolväsendet kunna lösryckas från dessa band? Kan man "undandra" staten "skötseln" av det, såsom bundisternas formulering, klassisk i sitt reliefartade framhävande av en absurditet, lyder? Om ekonomin binder samman de olika nationer, som lever i en och samma stat, så är det befängt och reaktionärt att för alltid söka skilja dem åt i "kulturella" frågor och då särskilt skolfrågor. Tvärtom är det nödvändigt att verka för att *ena* nationerna i skolväsendet, så att skolan förbereder eleverna för det verkliga livet. För närvarande kan vi se att nationerna inte är likaberättigade och att de står på olika utvecklingsnivå; under sådana förhållanden skulle en uppdelning av skolväsendet efter nationalitet *de facto* ofrånkomligen betyda en *försämring* för de nationer som ligger efter. I sydstaterna, de f d slavägarstaterna, i Amerika segregeras fortfarande negrernas barn i särskilda skolor, medan i nordstaterna vita barn och negerbarn går i skola tillsammans. I Ryssland framkom nyligen ett förslag om en "nationell judisk skola", dvs att judiska barn skall segregeras från andra nationaliteters barn i särskilda skolor. Det behöver knappast tilläggas att förslaget kom från de mest reaktionära, purisjkevitjska kretsarna.

Det går inte att vara demokrat och samtidigt förfäkta principen att skolväsendet skall uppdelas efter nationalitet. Märk väl: vi argumenterar nu från en allmänt demokratisk, dvs borgerligt demokratisk ståndpunkt.

Vida mer bestämt måste vi från den proletära klasskampens ståndpunkt motsätta oss en uppdelning av skolväsendet efter nationalitet. Vem känner inte till att kapitalisterna av alla nationer i en given stat sluter sig samman på det mest intima, oupplösliga sätt i aktiebolag, i karteller och truster, i industriidkarförbund o d mot arbetarna av vilken som helst nationalitet? Vem känner inte till att vi på *varje* kapitalistiskt företag – från väldiga verkstäder, gruvor och fabriker och handelsfirmor och till kapitalistiska jordbruksföretag – *överallt* och undantagslöst finner större variation i fråga om arbetarnas nationalitet än i de avsides liggande, fridfulla, sömniga byarna?

Städernas arbetare, som bättre än någon annan känner den utvecklade kapitalismen och genom hela sitt liv, kanske redan med modersmjölken djupast har insugit klasskampens

psykologi, kommer osökt och obönhörligen att tänka att en uppdelning av skolväsendet efter nationalitet är ett inte bara *skadligt*, utan även direkt skurkaktigt, bedrägligt påhitt *från kapitalisternas sida*. Det är *möjligt* att splittra, söndra, försvaga arbetarna genom att propagera för en sådan idé och ännu mer genom att dela upp folkskolorna efter nation, medan kapitalisterna, vilkas barn är välförsedda med rika privatskolor och specialanställda lärare, *inte på något vis* kan hotas av splittring eller försvagning genom någon som helst ”kulturell-nationell autonomi”.

”Kulturell-nationell autonomi”, dvs en absolut ren och konsekvent uppdelning av skolväsendet efter nationalitet, har i själva verket inte tänkts ut av kapitalisterna (de använder *än så länge* grövre metoder för att söndra arbetarna), utan av Österrikes opportunistiska, småborgerliga intelligentsia. Det finns *inte ens skuggan* av denna genialt kälkborgerliga och genialt nationalistiska idé i något västeuropeiskt, demokratiskt land med brokig nationell sammansättning. Endast i östra Europa, i det efterblivna, feodala, klerikala, byråkratiska Österrike, där allt samhälleligt och politiskt liv hämmas av ynkligt, futtigt krakel (ja, ännu värre: av gruff och handgripligheter) för språkens skull, har denna den desperate småborgarens idé kunnat uppkomma. Om det nu inte går att försona hund och katt, så låt oss åtminstone en gång för alla absolut rent och konsekvent spalta upp alla nationer i ”nationella kurior” inom skolväsendet! – sådan är den mentalitet som gett upphov till den enfaldiga idén om ”kulturell-nationell autonomi”. Proletariatet, som är medvetet om och värdesätter sin internationalism, kommer aldrig att nappa på denna den förfinade nationalismens dumhet.

Det är ingen tillfällighet att i Ryssland idén om ”kulturell-nationell autonomi” har anammats *endast av alla* de borgerliga judiska partierna, därefter (1907) av konferensen mellan de *småborgerliga*, vänsternarodistiska partierna av olika nationer och slutligen av de *kvassimarxistiska* gruppernas kälkborgerliga, opportunistiska element, dvs bundisterna och likvidatorerna (de sistnämnda har inte ens vågat göra det direkt öppet, helt bestämt). Det är ingen tillfällighet att *endast* den nationalistiskt smittade halvlikvidatorn Tjchenkeli och småborgaren Kerenskij i riksduman har talat om ”kulturell-nationell autonomi”.

Överhuvudtaget är det roande att läsa likvidatorernas och bundisternas hänvisningar till Österrike i denna fråga. Varför måste man, för det första, som *förebild* ta det mest efterblivna av de nationellt heterogena länderna? Varför inte det mest framskridna? Det är ju en metod liknande den som används av de usla ryska liberalerna, dvs kadeterna, som för författningen mestadels söker förebilder i efterblivna länder, Preussen och Österrike, men inte i framskridna, inte i Frankrike, Schweiz eller Amerika!

För det andra: när Rysslands nationalistiska kälkborgare, dvs bundister, likvidatorer, vänsternarodniker o d, väljer det österrikiska exemplet försämrar de det dessutom själva *på ett speciellt sätt*. I vårt land är det just bundisterna (plus *alla* de borgerliga judiska partierna, i vilkas släptåg bundisterna går – inte alltid medvetna om detta) som mest och i första hand använder planen för ”kulturell-nationell autonomi” i propagandan och agitationen. Men just i ursprungslandet för idén om ”kulturell-nationell autonomi”, i Österrike, har denna idés upphovsman, Otto Bauer, ägnat ett särskilt kapitel i sin bok åt att bevisa att det är *omöjligt* att tillämpa idén om ”kulturell-nationell autonomi” på judarna!

Detta bevisar bättre än långa tal hur föga konsekvent Otto Bauer är och hur litet han tror på sin idé, när han utesluter den *enda* exterritoriella (utan eget territorium) nationen ur planen på exterritoriell autonomi för nationerna.

Detta bevisar hur bundisterna lånar gammalmodiga planer från Europa, tioudubblar Europas misstag och når in absurdum i ”utvecklingen” av dessa misstag.

Ty – och för det tredje – på Brünnkongressen (1899) *förkastade* de österrikiska socialdemokraterna det program för ”kulturell-nationell autonomi” som föreslogs dem. De antog endast en kompromiss i form av förslaget om en union mellan landets alla nationellt avgränsade *regioner*. I denna kompromiss finns *inte* vare sig exterritorialitet eller uppdelning av skolväsendet efter nationalitet. Enligt detta kompromissförslag skall de mest avancerade (i kapitalistisk avseende) tätorterna, städerna, fabrikena, gruvorna, stora lantegendomarna o d inte splittra upp skolväsendet efter nationalitet!

Rysslands arbetarklass har bekämpat och kommer att bekämpa den reaktionära, skadliga, kälkborgerliga, nationalistiska idén om ”kulturell-nationell autonomi”.

Za Pravdu nr 46, den 28 november 1913

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 24, s 174-178